

Enemmän huomiota lastenlapsille

Isoisän sydäninfarkti pisti asiat uuteen tärkeysjärjestykseen. Lapset ja lastenlapset ovat edelleen rakkaita ja heitä kaivataan Espanjan-kodissakin, mutta kaikkein tärkeintä olisi saada kutsu kesämökille.

Teksti Pirjo Kemppinen Kuvat Kristiina Kurronen/Kuvaryhmä

Oili ja Erkki pysähtyvät kuuntelemaan Fuengirolan kaupunginorkesterin musisointia sunnuntaisella kävelylenkillään. Ilmaiskonsertti on houkutelut kaupungin puistoon muitakin suomalaisia. Toisilleen tutut maanmiehet innostuvat istahtamaan läheiseen kahvilaan. Jonkun taskusta löytyvät Uno-kortit ja peli on pian vauhdissa.

62-vuotias Oili ja 65-vuotias Erkki viettävät jo neljättä talvea Espanjassa. Kolmella ensimmäisellä kerralla asuntona oli huoneistohotellin yksiö. Kuluneen talven kuukaudet he ovat sisustaneet ostamaansa rivitalokaksiota.

Pariskunta opiskelee ahkerasti espanjan kieltä ja suullinen ilmaisu sujuu jo kiitettävästi. He ovat muutenkin kotiutuneet loistavasti, vaikka Aurinkorannikolla asuminen ei alun perin kuulunutkaan heidän haaveisiinsa. Sen sijaan he suunnittelivat viettävänsä suurimman osa eläkepäivistään vapaa-ajanasunnollaan Heinolassa.

Suunnitelmat muuttuivat,

kun Erkki sai sydäninfarktin kesken työpäivän 60-vuotiaana. Lääkäri kertoi jo sairaalassa, että työ tilintarkastajana oli hänelle taakse jäänyttä elämää.

”Sairauseläkkeeseen sopeutuminen otti koville. Minulla todettiin liian korkea verenpaine 53-vuotiaana, mutta se pysyi jollain lailla kurissa lääkkeillä. Sairaslomalla en ollut urani aikana kovin monta päivää”, kertoo Erkki.

”Työ oli minulle tärkeä osa elämää. Tyhjiö tuntui valtavaltana, kun se otettiin pois.”

Oili otti omasta työstään palikatonta vapaata hoitaakseen Erkkiä, kun tämä pääsi sairaalasta kotiin. Ensimmäiset kuukaudet he elivät varoen ja kuulostellen miehen kaikkia mahdollisia tuntemuksia. Vasta kuukausien kuluttua he uskalsivat vähitellen leppoisille kävelylenkeille.

Sitten ystäväpariskunta hokutteli heidät kokeilemaan golfia. He innostuivat itselleen uudesta lajista perinpohjaisesti ja sitä kautta syttyi kipinä myös matkustamiseen. Pitkän harrinnan jälkeen Oilikin jätti työpaikkansa. Nykyisin pari asuu

Espanjassa lokakuusta toukokuuhun. Suomalaisilla golfkentillä he ovat tuttu näky kesäkuusta syyskuuhun.

Oililla ja Erkillä on kolme aikuista lasta ja yhteensä viisi lastenlasta. Lapset perheineen ovat onnellisia papan kuntoutumisesta. He toivovat kuitenkin isovanhemmilta nykyistä enemmän huomiota lapsenlapsille. Heistä erityisesti nuorin kokee lapsiensa jääneen isovanhempien monien uusien rientojen jalkoihin.

”Äitini oli perinteinen, pullantuoksuinen mummo veljeni 13-vuotiaalle pojalle ja siskoni 12-vuotiaalle kaksostytöille. Serkkukolmikko vietti vuosittain monia kesäviikkoja mummon ja papan kanssa kesämökillä Heinolassa”, kuvaa Inka.

”Lapset olivat usein talviaikaankin viikonlopun mummolassa. Veljeni ja siskoni saivat juhliä esimerkiksi uuden vuoden aattoa ja vappua aikuisten

kesken, kun vanhemmamme hoitivat heidän lapsiaan.”

Inkan 8-vuotiaan pojan ja 6-vuotiaan tyttären syntymä oli riemuittu tapahtuma. Poika ehti olla mummolassa yökylässä monena viikonloppuna, mutta tyttäreltä vastaavat riemut ovat jääneet kokematta. Erkin sairastumisen jälkeen mummolaan

ei ole enää kutsuttu yksinomaan lapsia vaan aina koko perhe.

”Olemme tervetulleita Espanjaan, mutta heidän rivitalokaksioon nelihenkinen perhe ei mahdu. Olen joskus

vihjaissut, että voisimme lähettää lapset lomalle heidän luokseen. Äidin mielestä viikko keskenään tämänikäisten kanssa olisi kuitenkin liian rankkaa isälle”, kertoo Inka.

”Isä on tottunut eläkkeellä tietynlaiseen elämään eikä halua siihen muutoksia. Lenkin jälkeen syödään ruoka ja sitten on ilta-päivänokosten aika”, hän kuvaa.

”Heillä on useita säännöllisiä harrastuksia. Espanjan kielen kurssilaiset kokoontuvat kaksi

kertaa viikossa ja sen lisäksi äiti harrastaa kuorolaulua. Alueen suomalaiset tapaavat usein esimerkiksi korttipelin äärellä.”

”Suomessa ollessaankin he ovat jatkuvasti menossa jonnekin. Jos he eivät ole pelaamassa golfia, he ovat matkalla kesäteatteri tai taidenäyttelyyn.”

Inka toivoo, että vanhemmat kutsuisivat hänenkin lapsensa kesäloman viettoon mökilleen. Toistaiseksi kutsu on koskenut koko perhettä ja rajoitettua aikaa. Vanhemmat ovat myös toivoneet, että lapset perheineen viihtyisivät mökillä mahdollisimman paljon ilman heitäkin.

”Kerran kysyin, voisivatko he tulla meille hoitamaan lapsia viikonlopuksi. Olisin lähtenyt kahdestaan mieheni kanssa minilomalle Tallinnaan. Se ei sopinut heille, sillä he olivat jälleen sopineet jostain menosta ystäviensä kanssa.”

Oili ja Erkki tiedostavat Inkan tunteet. He myöntävät rehellisesti, että Erkin infarkti teki heistä aiempaa huomattavasti itsekkeisempiä. He haluavat

keskittyä nykyisessä elämänvaiheessa ensisijaisesti omien toimien toteuttamiseen.

”Olemme tehneet koko ikämme ahkerasti töitä ja kasvattaneet kolme upeaa lasta.

Infarkti pysäytti huomaamaan, että nyt on viimeinen mahdollisuutemme nauttia aktiivisesta elämästä. Ehkä emme kykene enää monta vuotta matkustamaan tai esimerkiksi pelaamaan golfia”, miettivät Oili ja Erkki.

”Totta kai lapset ja lapsenlapset ovat meille erittäin rakkaita. Nautimme suuresti yhdessäolosta heidän kanssaan, mutta emme enää halua kantaa vastuuta.”

”Ikävöimme heitä ja soittamme kaikille vähintään kerran viikossa myös matkoilla. Tietokoneen kameran kautta näemme toisemme. He ovat aina tervetulleita luoksemme niin Heinolaan kuin Espanjaankin. Hoitajiksi meistä ei kuitenkaan enää ole.” ■

Haastatteluvien nimet on muutettu. Kuvat on lavastettu.

Isoisän infarkti teki isovanhemmista entistä itsekeskeisempiä.

On kyettävä sanomaan ”nyt riittää”

PSYKIATRI ANJA SALMI pohtii, että vanhemmat ovat lapsilleen aina vanhempia. Sen perusteella eräänlainen huoltamisen ja hoitamisen velvollisuus säilyy koko elämän ajan. Toisaalta vanhempien on myös kyettävä puskemaan lapset maailmalle tulemaan toimeen omillaan.

”Nykynuorison itsenäistymisprosessit ovat pahasti viivästyneitä. Vanhempien hoiva takaa liian turvallisen elämän eivätkä nuoret yritäkään seisoa omilla jaloillaan. Vanhempien pitäisi kyetä sanomaan ’nyt riittää’.”

”Elämässä tyydytys saadaan siitä mitä itse tehdään. Jos vanhemmat tekevät lastensa eteen kaiken, he samalla vievät onnen heidän elämästään”, muistuttaa Anja Salmi.

Hän arvioi **Oilin** ja **Erkin** vanhemmiksi, joiden on ollut vaikeaa torjua lastensa toiveita ja tarpeita edes näiden aikuistuttua. Erkin sairaus tarjosi heille kaivatun syyn vanhemmuuden pohjattoman pus-

sin sulkemiseen. Syystä tuli samalla kuitenkin syytös.

”He tekivät virheen sanoessaan vasta pakon edessä, että ’nyt riittää’. Näin he tahtomattaan viestivät lapsilleen, että heidän lapsiensa hoitaminen aiheutti vaarin sairastumisen ja infarktin. Rivien välistä oli luettavissa, että vaarin terveys pelastetaan lopettamalla lastenlasten hoitaminen.”

”Heidän olisi pitänyt ilmaista nämä kaksi asiaa lapsilleen selkeästi erikseen. Sanoa ensin, että seiso-kaa omilla jaloillanne ja vasta sen jälkeen kertoa huolensa vaarista.”

ANJA SALMI HUOMIOI, että erityisesti Oilin ja Erkin kuopuksen itsenäistyminen on jäänyt kesken.

”Hän syyllistää vanhempiaan ja vaatii näitä yhä hoitamaan itseään ja lapsiaan. Hänen puheissaan häivähtää myös sisarkateus. Hän valitsee, etteivät hänen lapsensa saa yhtä paljon isovanhempia kuin muut

lapsenlapset ovat saaneet. Tasa-puolisimmatkaan vanhemmat eivät kykene antamaan lapsilleen tasan kaikkea”, huomauttaa Anja Salmi.

”Tyttärsä voisi kantaa vastuun itse. Hänen lapsensa saivat tavata riittävästi isovanhempiaan, jos hän veisi nämä Espanjaan. Kyllä siellä asuntoja riittää.”

Useimmat eivät jaksa vakavasti sairastuessaan ajatella sen merkitystä läheisille. Anja Salmi näkee tämän myös Oilin ja Erkin tapauksessa.

”He eivät mieti, mitä vaarin sairaus merkitsee lapsille ja heidän lapsilleen. Lapset puolestaan nurisevat menettäessään arjestaan vaarin, joka on vaarassa menettää henkensä.”

”Huoli itsestä menetyksen keskellä on primitiivistä, huoli toises- ta on kypsää”, tiivistää Anja Salmi.

ANJA SALMI PUNTAROI, mikä on perheen todellinen ongelma. Ajan puute se ei ole.

”Aika on mielenkiintoinen käsite. Tämä kerhe omistaa sitä jollekin, esimerkiksi työlle, harrastuksille tai lapsenlapsille. Olemme eden-

neet hyvin kauas agraarikulttuurin ajankäytöstä. Silloin sukupolvet elivät, tekivät työtä ja juhlivat yhdessä. Lapset kulkivat joukon jatkona useammassakin polvessa.”

”Kyseisen perheen ongelma kuvaakinirstoutuneisuutta, johon elämäme kokonaisuus on ajautumassa. Elämästä on tullut fyysisesti helpompaa samalla kun siitä on tullut psykologisesti huomattavasti monimutkaisempaa.”

”Mutta miksi rakennelmien pitää olla näin karkeita? Lastenlastenkin kanssa voi pelata golfia ja korttia, käydä teatterissa ja elokuvissa. Miksi eri asioiden pitäisi sulkea läheiset ulkopuolelle?”

Anja Salmi muistuttaa, että läheisissä ihmissuhteissa tehdyt välinnat loukkaavat syvästi.

”Joudummeko mittaamaan, olemmeko vanhemmillemme golfia tai ystävillemme iltautuisia arvokkaampia? Sanotaan, että nuoren perheen ensimmäinen riita syntyy kun mies kuherruskuukauden jälkeen nousee aamulla ylös ja lähtee töihin”, vertaa Anja Salmi.